



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Conflict Turks gevangeniswezen

Schouwink, M.

Citation

Schouwink, M. (2001). Conflict Turks gevangeniswezen. *Bestuurskundige Berichten*, 16(2), 20-22.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234423>

Version: Publisher's Version

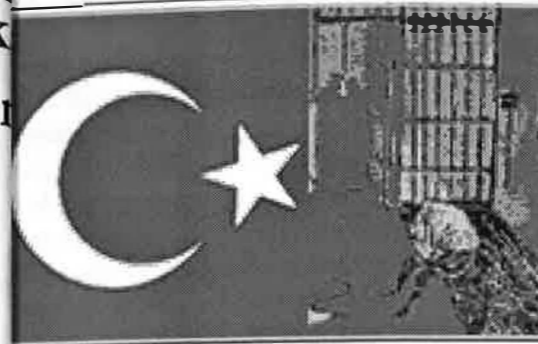
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234423>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Themabijdrage Turkije

Conflict Turk gevangeniswezen



Mariël Schouwink

Sinds oktober 2000 zijn honderden Turkse gevangenen in hongerstaking. Zij protesteren hiermee tegen overplaatsing naar nieuwe gevangenissen met één- en driepersoonscellen, de zogenaamde F-type cellen. Dit type lijkt veel op het type cel in West-Europese landen.

Volgens mensenrechtenorganisaties zou overplaatsing naar veel kleinere cellen voor de gevangenen betekenen dat zij zijn overgeleverd aan de willekeur van de gevangenisbewaarders, doordat zij worden geïsoleerd van andere gevangenen. Onder misbruik wordt onder andere lichamelijke en/of geestelijke mishandeling, verwaarlozing en chantage gerekend.

Volgens de laatste berichten in de media zijn er nog ongeveer vierhonderd gevangenen in hongerstaking. Van hen zijn tweehonderd opgenomen in ziekenhuizen en worden onder dwang gevoed. Van hen zouden 95 mensen in levensgevaar zijn. Ook talloze partners, familieleden en andere sympathisanten zijn in hongerstaking. Het dodenaantal als gevolg van de hongerstaking onder de Turkse gevangenen ligt op het moment van schrijven op vierentwintig.

De Turkse overheid heeft besloten tot overgang naar nieuwe cellen omdat de huidige cellen (één ruimte waarin circa 100 gevangenen in leven) veel te vol zijn. Cipers zou-

den niet durven binnen te treden in de cellen. Volgens de Turkse overheid leidt dit tot bloedige standen tussen politieke tegenstanders. Ook beschouwen de autochtone gevangenen, die de nieuwe cellen als broedplaatsen bezocht en drie gevangenen van toekomstig geweld tegen de regering. Zo zouden leden van de georganiseerde misdaad, de moslimgroepen en Koerdische onafhankelijkheidsstrijders er aanslagen beramen.

Bij goedkeuring van de wet zouden 35.000 gevangenen zijn vrijgekomen

De regering in Ankara wilde het aantal gevangenen drastisch terugbrengen door een amnestiewet te maken. President Ahmet Necdet Sezer maakte echter begin december 2000 deze wet te tekenen. De president vond de wet onrechtvaardig en het vertrouwen van de Turkse volking in de justitie en wetge-

gevingen ernstig ondermijnen. Wanneer de wet wel was goedgekeurd zouden zo'n vijfendertigduizend gevangenen zijn vrijgekomen.

Mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International in een verklaring de Turkse regering beschuldigd van marteling na het verplaatsen van gevangenen naar nieuwe cellen. Amnesty baseert zijn beschuldiging op verklaringen van dokters, advocaten en familieleden van gevangenen, die de nieuwe cellen van toekomstig geweld tegen de regering. Zo zouden leden van de georganiseerde misdaad, de moslimgroepen en Koerdische onafhankelijkheidsstrijders er aanslagen beramen.

Bestorming gevangenissen december 2000 hebben politie en veiligheidsdiensten van de Turkse overheid twintig gevangenen bestormd, waarmee ze een einde wilden maken aan de reeds twee maanden durende hongerstaking van overwegend extreem-linkse gevangenen.

De bestorming begon onder een alk van traangas. Bij sommige gebouwen werden met behulp van bulldozers toegangsgaten in muren gemaakt. Op daken werden troepen afgezet door helikopters. Hikmet Sami Türk, de minister van justitie in Turkije verklaarde dat onderdrieënveertig honger-

stakers na felle gevechten met politie zijn overgebracht naar ziekenhuizen. Overigens namen in de ziekenhuizen vele gedetineerden nog steeds geen voedsel tot zich, waarna ze gedwongen werden om te eten. In totaal zouden er volgens justitie

zevenenvijftig gewonden zijn gevallen. Over het aantal doden worden verschillende cijfers naar buiten gebracht. Volgens de Turkse mensenrechtengroepering IHD zijn er zeventien mensen omgekomen, terwijl de steungroep Ozgur Tayad spreekt van een aantal van twintig personen. In andere media wordt weer gesproken van een dodenaantal van dertig gevangenen en twee politieagenten. Het ingrijpen heeft ook buiten Turkije geleid tot protesten van Turken. In de Europese steden Londen, Parijs, Bern, Den-Haag en Rotterdam kwam het tot kortstondige acties.

Reactie Turkse regering en media

Ook opmerkelijk is het feit dat de Turkse minister van justitie, Hikmet Sami Türk heeft verklaard dat vijftien gevangenen zelfmoord hebben gepleegd tijdens de bestormingen onder druk van terroristische organisaties. "Die jonge mensen waren zo fanatiek dat de terroristische leiders hen dit konden laten doen" aldus Türk. Hij verklaarde verder dat de onvermijdelijke actie het verwachte succes heeft overgeleverd. De steungroep Ozgur Tayad weersprak de mededeling van Türk dat de vijftien hongerstakers door zelfverbranding om het leven waren gekomen. Acht van hen zouden juist zijn gedood door leger en politie. Volgens de Turkse premier

Bulent Ecevit is met de actie een belangrijke vorm van terrorisme uit de weg geruimd.

Na de rellen zijn ongeveer duizend gevangenen overgebracht naar de F-type cellen. Türk; "Vanaf nu is het afgelopen met grote cellenblokken. Vanaf nu zullen de staatswetten en respect voor de mensenrechten tot in de hoogste regionen opgeld doen."

Binnen de commissie van het Turkse parlement voor de mensenrechten is een subcommissie opgericht om de gevangenis crisis te onderzoeken.

Volgens de buitenlandse media waren de binnenlandse media vol lof over de acties van de politieke leiders. Zo werd er geschreven dat de situatie in de inrichtingen, waar het personeel soms niets meer heeft in te brengen, inderdaad kritiek werd en dat de ondernomen actie tegen de hongerstakers goed was.

De vraag is of Turkije ooit EU lid zal worden

Europese Unie

De Europese Unie heeft, na een bezoek van twee Europarlementariërs Daniel Cohn-Bendit en Johannes Swoboda aan de hoofdstad Ankara, Turkije aangeraden het conflict op te lossen. Cohn-Bendit en Swoboda hadden een ontmoeting met de minister van justitie Türk en plaatsvervangend ministerpremier Yilmaz waarbij zij spraken over de gevangenis crisis en de plannen om regelgeving omtrent het gevangeniswezen te veranderen. Zij riepen alle partijen op het geweld te stoppen en een vreedzame uitweg te zoeken voor

hun conflict.

In een verklaring liet de Unie weten dat:

"Every further death due to the hunger strikes would increase the concern and horror felt by the European Parliament and public. We do not want Turkey-EU relations and with the European parliament and the European public to be adversely affected in an unnecessary way."

In 1999 werd Turkije kandidaat lid van de Europese Unie. In 2000 gaf de Europese Unie Turkije te kennen dat er een serie van politieke en economische veranderingen moeten plaats vinden, voordat de onderhandelingen over het lidmaatschap kunnen gaan plaatsvinden. Meer aandacht voor de mensenrechten is één van de criteria die de EU heeft gesteld.

Het nationaal programma, met daarin plannen om de doodstraf af te schaffen, de vrijheid van meningsuiting te versoepelen, minderheidstalen toe te staan en het recht van vereniging meer ruimte te geven, is goed gevallen bij diplomaten en Europarlementariërs, maar maken van Turkije nog geen volwaardige EU-kandidaat. Plaatsvervangend lid van de Turks/Europese delegatie uit het Europees Parlement Arie Oostlander; "Het land heeft nog een lange weg te gaan. Voor mij staat zelfs niet vast dat Turkije ooit EU-lid wordt. Turkije moet eerst een rechtsstaat worden en dat gaat maar langzaam. Hoe zit het bijvoorbeeld met het folteren van arrestanten in voorarrest? De regering kan daar wel tegen zijn, maar heeft niet in de hand wat in de provincie gebeurt. Ik wil niemand ontmoedigen, maar er is nog veel te doen."

Moeilijk voor de Unie is het punt dat de Turkse regering in het nationaal programma de Nationale Veiligheidsraad handhaaft. Hierin

blijven regering en leger samen de dienst uit maken.

Ook vindt Oostlander de verschillende Europese regeringen 'te vriendelijk' voor Turkije. Hiervoor ziet hij de volgende verklaring: "Het is een groot land en een NAVO-lid, iedereen beseft dat ook de Turken nodig zijn voor de opbouw van een Europese vredesmacht."

Oplossing?

Het Turkse parlement heeft begin mei onder grote druk een wet aangenomen die het gevangenisregime moet versoepelen. Gevangenen mogen voortaan collectief aan sportieve en culturele activiteiten deelnemen en contact hebben met medegevangenen. Türk noemde de wetsverandering een belangrijke stap om de opstanden in de gevangenissen op te lossen. Hij benadrukte wel dat de gevangenen geen hotels zijn en dat discipline noodzakelijk is.

Volgens de verschillende mensenrechtenorganisaties (Amnesty International, Human Rights Watch en IHD) is wetsverandering niet voldoende om de hongerstaking te beëindigen. De gevangenen eisen onder andere omvangrijke veranderingen van de

antiterreurwet en verandering de staatsveiligheidsrechtbanken. Het gevangenisconflict laat zien dat de weg naar een Turkse rechtsstaat een lange is, waarbij het moeilijk is dat conflicten zoals de in het gevangeniswezen vaker zullen plaatsvinden. Belangrijke wijzigingen moeten ook in de praktijk worden nageleefd.

De Europese betrokkenheid kan het land helpen naar een land van vrijheid van meningsuiting, democratie, gelijkheid, de basis voor een rechtsstaat, voldoende aanwezig zullen zijn. Hoelang dit proces zal duren, blijft de vraag.

Bronnen:

- * www.algemeendagblad.nl
- * www.cnn.com
- * www.volkskrant.nl



Leuke internetsites over Turkije en Istanbul

Daan Groot en Noortje van Willegen

Over Turkije en in het bijzonder de stad Istanbul is er hoop te vinden op het internet, veel is helaas wel in het Engels en soms zelfs in het Turks. Een goede plek om mee te beginnen is <http://inistanbul.pagina.nl>. Hier vind je de meest uiteenlopende links naar sites over Istanbul. Een andere vrij algemene site is <http://www.istanbulcityguide.com>. Hier staan onder andere praktische tips voor een bezoek aan de stad en prachtige foto's om alvast in de stemming te komen. Dit laatste geldt ook voor de site <http://www.virtualistanbul.com>. Als je nog meer wilt weten over Istanbul, zijn er meer dan genoeg sites. Een interessante Engelse site over de geschiedenis van Istanbul is <http://www.boun.edu.tr/istanbul/history.html>. Een site van een van de vele universiteiten in Istanbul, de Bilgi Universiteit is <http://www.ibun.edu.tr/>. Een praktische reisgids voor in Istanbul is de Time Out gids over Istanbul, met veel foto's en plattegrondjes <http://eunuch.ddg.com/ISTANBUL/>.

Als je algemene informatie wilt hebben over Turkije, kun je niet heen om de website van de Turkse ambassade in Washington. Het is een mooi vormgegeven internetsite met informatie over Turkije: politiek, klimaat, economie, handel (o.a. economische indicatoren, actuele ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving), toerisme, links naar andere internetsites, evenementenkalender etc. Het adres is: <http://www.turkey.org>.

Voor Nederlanders die naar Turkije gaan of op een of andere manier in contact zijn met Turkije is het altijd nodig om even te kijken op de website van de Nederlandse ambassade in Ankara: <http://www.dutchembassy.org.tr>. Verder heeft ook het Nederlands consulaat in Istanbul een site: <http://www.dutchconsulate.org.tr>.

Er is soms verbazingwekkend om te zien hoeveel de A weet over de verschillende landen van de wereld, het deel dat openbaar is voor het publiek staat bekend onder "The World Fact Book". Voor alle statistieken over Turkije kun je kijken op deze site <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/tu.html>

Om voor de aanvang van een vakantie de meest actuele koers van de Turkse Lira te achterhalen is de koersconverter van het GWK. Je kunt deze vinden op <http://www.gwk.nl/koersconverter.lp>

Voor informatie over de historie van Turkije en bijvoorbeeld de opkomst van Atatürk, moet je eens kijken op één van deze websites: <http://welcome.ro/Turkije>, <http://www.osmanli700.gen.tr/>, http://www.albeni-online.com/aturk/aturk_nl.htm of http://www.demokrasivakfi.org.tr/araturk/index_eng.html.

Een belangrijk issue in Turkije is de mogelijke toetreding tot de Europese Unie, op de site van de Turkse ambassade is hier ook informatie te vinden. Verder heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken een deel van de site gewijd aan Turkije en de EU <http://www.mfa.gov.tr/grupa/ad/adc/default.htm>. Ook op de site van de Europese Unie is veel informatie te vinden over de mogelijke toetreding. Het adres is: <http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/index.htm>.

Een groot obstakel voor deze toetreding zijn de schending van de mensenrechten die nog op grote schaal plaatsvinden in Turkije. Amnesty International (<http://www.amnesty.nl>) heeft een deel van haar website hieraan gewijd, waar de standpunten van Amnesty duidelijk worden gemaakt en de geboekte resultaten worden getoond. Gerelateerde sites zijn: <http://www.hrw.org/wr2k/Eca-20.htm> en <http://www.unhcr.ch/world/euro/turkey.htm>.

Voor leden die zich hebben ingeschreven voor de B.I.L.-reis naar Istanbul zijn ten slotte deze twee sites wellicht nog interessant. Op <http://www.ise.org> kun je informatie vinden over de beurs van Istanbul en beurskoersen. Over de gemeente qua organisatie is informatie te vinden op <http://www.ibb.gov.tr>.

Al met al is er dus aardig wat te vinden op het web over de onderwerpen Turkije en Istanbul. Surf ze!